

DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT

Jernbanedirektoratet
Postboks 16 Sentrum
0101 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/2514-23

22. juni 2022

Statsbudsjettet 2022 - supplerende tildelingsbrev nr. 5

Samferdselsdepartementet viser til tildelingsbrev for 2022 av 28. desember 2021 til Jernbanedirektoratet. Dette supplerende tildelingsbrevet gjelder oppfølging av tiltaksplan for bedre driftsstabilitet og kundeopplevelse ved driftsavvik.

I tildelingsbrevet for 2022 fikk Jernbanedirektoratet i oppdrag, sammen med aktørene i sektoren, å utarbeide en tiltaksplan for å oppnå bedre driftsstabilitet og håndtering av driftsavvik med sikte på å gi bedre kundeopplevelse for de reisende. Planen ble oversendt Samferdselsdepartementet 28.03.2022.

Videre ble Jernbanedirektoratet bedt om å koordinere oppfølgingen av tiltaksplanen samt rapportere status på, og effekt av, tiltakene i tertialrapport 2 og årsrapport.

1. Tiltaksplanen for bedre driftsstabilitet

Tiltaksplanen gir god oversikt over pågående og planlagte tiltak på kort sikt. Det er gjort mye godt arbeid på dette feltet, og det er mange pågående prosesser som peker i riktig retning.

Departementet er spesielt tilfreds med at arbeidet er datadrevet og basert på empiri, og at det er utviklet metoder og verktøy som muliggjør en bedre styring av vedlikeholdsområdet. Vi tenker da spesielt på arbeidet med InfraStatus og monitorering av strekninger for å kunne arbeide smart med drifts- og vedlikeholdsarbeidet og bedre prioritere det viktigste arbeidet først. Vi er videre enig i Bane NOR sin tilnærming om å arbeide med rotårsaker i tett samarbeid med andre berørte aktører. Vi forutsetter at dette gode arbeidet fortsetter slik at viktige hindringer for god driftsstabilitet identifiseres og elimineres.

Departementet ønsker å følge tett arbeidet som pågår for å bedre driftsstabiliteten og kundeopplevelsen i jernbanen.

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo
postmottak@sd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.sd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 904

Avdeling
Bane- og
planavdelingen

Saksbehandler
Arne Bjørdal
Langan
22 24 82 31

Vi ber om at Jernbanedirektoratet, i samråd med Bane NOR, kommer tilbake til departementet innen 14. oktober 2022 med en tydeligere plan for arbeidet, herunder en vurdering av hva som er de mest prioriterte tiltakene og hvordan disse skal følges opp.

Det er mange aktører som påvirker driftsstabiliteten, og gjensidige avhengigheter gjør at ytelsen fra en aktør kan påvirke de andre. Det er viktig at det er god dialog mellom aktørene og at de er godt informert om hverandres arbeid. Departementet legger derfor til grunn at en organisering av arbeidet gjennom en programstruktur kan være hensiktsmessig, og ber Jernbanedirektoratet i samråd med Bane NOR fremme forslag til en slik struktur i leveransen med frist 14. oktober 2022. Det legges til grunn at direktoratet skal lede et slikt program, og at Bane NOR og ev. andre aktører involveres i tråd med sine respektive ansvar.

Departementet ber videre om at Jernbanedirektoratet, i samråd med Bane NOR, i leveransen av 14. oktober 2022 redegjør for hvordan følgende problemstillinger vil bli ivaretatt i det videre arbeidet.

- Driftsstabilitet avhenger av kapasitetsutnyttelsen, jf. erfaringer under pandemien. Departementet ber om en nærmere redegjørelse av hvordan direktoratet og Bane NOR jobber med avveining av driftsstabilitet opp mot kapasitetsutnyttelse, og hvilke ev. tiltak knyttet til kapasitetsutnyttelse som vurderes som relevante for å øke driftsstabiliteten.
- Samfunnsøkonomiske lønnsomhetsvurderinger skal legges til grunn for utvikling av jernbanen, jf. Jernbanedirektoratets instruks og avtalen mellom Samferdselsdepartementet og Bane NOR av 10. september 2021. Slike vurderinger kommer tydelig fram i beslutningsgrunnlaget knyttet til større investeringer. Samtidig kan tiltak rettet mot driftsstabilitet potensielt gi vel så stor nytte for kundene som investeringer i ny infrastruktur. Tiltak knyttet til sikring av planoverganger kan være et eksempel på dette. Departementet ber om en nærmere redegjørelse for hvordan samfunnsøkonomiske lønnsomhetsvurderinger inngår ved vurderinger av tiltak som forbedrer driftsstabiliteten, og ev. tiltak som kan være aktuelle for å gi slike vurderinger større vekt.
- Driftsstabilitet påvirkes av forhold som togselskapene har ansvaret for, herunder togmateriellet. Departementet ber om en nærmere redegjørelse for hvordan direktoratet jobber med ev. tiltak knyttet til dette som kan gi økt driftsstabilitet.

Det slås i tiltaksplanen fast at det i første rekke er fokus på punktlighet og regularitet for persontog. Departementet slutter seg til denne prioriteringen. Driftsstabilitet er samtidig viktig også for godsoperatørene. Departementet ber derfor om at det i det videre arbeidet synliggjøres hvilke effekter tiltakene vil ha for godstrafikken. Videre ber departementet også om at direktoratet vurderer behovet for å gjennomføre eventuelt andre tiltak enn de som er inkludert i tiltaksplanen for å bedre driftsstabilitet også for gods.

2. Tiltaksplanen for bedre kundeopplevelse ved driftsavvik

I tiltaksplanen viser Jernbanedirektoratet til at avvikshåndteringen lenge har vært et fokusområde hos togoperatørene, Bane NOR og Entur, og at det er en rekke gode tiltak under gjennomføring.

Departementet mener det skjer mye bra på dette feltet og er enig i at et viktig tiltak har vært å få på plass forum for bedre samhandling for kundeopplevelser. Det er åpenbart at dette er et felt hvor det er viktig at alle berørte aktører samarbeider godt, og det er viktig at alle aktørene involveres. Videre er arbeidet med digital samhandling og deling sanntidsinformasjon et viktig arbeid.

Vi merker oss at Jernbanedirektoratet skriver at Bane NORs kundeinformasjonsprogram nært forestående vil føre til at det blir bedre informasjonsflyt for de reisende ved avvik. Vi ber om å få presentert løsningen for hvordan de reisende konkret vil oppleve forbedringer når dette er klart.

Jernbanedirektoratet utarbeidet rapporten «Evaluering av sommerstengning og andre banestengninger» i samarbeid med Bane NOR i 2019-20. Direktoratet skriver at Bane NOR har gjennomført en rekke initiativer for å følge opp denne, som skal redusere negative konsekvenser for kundene – og at disse også vil være relevante ved oppståtte driftsavvik. Det må i det videre arbeidet komme frem hva som er gjort konkret og hvilke effekter man kan vise til.

Jernbanedirektoratet skriver i tiltaksplanen at Bane NOR videre vurderer ansvarsfordelingen ved alternativ transport ved driftsavvik. I den grad den jobben som nå pågår, tilsier endringer i roller og ansvar, ber vi om at direktoratet utarbeider beslutningsgrunnlag til departementet.

Departementet ber om en samlet oppdatering av status i arbeidet med å forbedre avvikshåndteringen, samt oppfølging av ovennevnte kommentarer innen 14. oktober 2022.

Statsbudsjettet 2022 – Stortingets behandling av Prop 115 S (2021-2022) og Innst. 450 S (2021-2022)

Ved Stortingets behandling av Prop. 115 S (2021-2022) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2022* og Innst. 450 S (2021-2022), 17. juni 2022 vedtok Stortinget bevilgningsendringer under programområdene Særskilte transporttiltak og Jernbaneformål:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1330		Særskilte transporttiltak	
	71	Tilskudd til kommersielle buss- og båtruter som følge av smitteverntiltak, reduseres med Fra 50 000 000 kroner til 25 000 000 kroner	25 000 000

1352	Jernbanedirektoratet	
01	Driftsutgifter, reduseres med fra kr 375 260 000 til kr 373 960 000	1 300 000
21	Spesielle driftsutgifter – utredninger, <i>kan overføres</i> , reduseres med fra 147 000 000 til kr 125 600 000	21 400 000
70	Kjøp av persontrafikk med tog, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71, øker med</i> fra 4 981 300 000 kroner til 5 281 300 000 kroner	300 000 000
76	Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren, <i>øker med</i> fra 23 600 000 til kr 25 000 000	1 400 000

Om budsjettendringene

Kap. 1330 Særskilte transporttiltak

Post 71 Tilskudd til kommersielle buss- og båtruter som følge av smitteverntiltak

Smitteverntiltakene ble avvirket i februar 2022. Det er forskriftsfestet at det gis tilskudd kun for perioder med myndighetspålagte smitteverntiltak. Bevilgningen på posten reduseres derfor med 25 mill. kroner.

Kap. 1352 Jernbanedirektoratet

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen reduseres med 1,3 mill. kroner knyttet til forventede budsjettgevinster fra endrede jobbreisevaner som følge av pandemien.

Post 21 spesielle driftsutgifter – utredninger, kan overføres

Bevilgningen på posten reduseres med 1,4 mill. kroner mot tilsvarende økning under kap. 1352, post 76 Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren. Videre reduseres bevilgningen på posten med 20 mill. kroner, mot tilsvarende økninger på andre budsjettposter på statsbudsjettet.

Samlet reduseres bevilgningen med 21,4 mill. kroner.

Post 70 Kjøp av persontrafikk med tog, *kan overføres, kan nyttes under post 71*

Bevilgningen på posten økes med 300 mill. kroner. Med forslaget tas det høyde for økt vederlag til togselskapene ved reforhandling av inngåtte trafikkavtaler, blant annet avtalene om trafikkpakke 1 Sør, 2 Nord og 3 Vest. Økningen skal også dekke videreføring av kompensasjonen for reduserte billettinntekter som følge av koronapandemien ut juni 2022.

Endret fullmakt til kjøp av persontransport med tog

Som følge av avlyst konkurranse om trafikkpakke 4, reforhandling av inngått trafikkvatler og ny direktetildelt avtale om togtilbudet på Østlandet for 2023, er det behov for endret fullmakt til kjøp av persontransport med tog.

I 2022 har Samferdselsdepartementet fullmakt til å forplikte staten for fremtidige budsjettår på kap. 1352, post 70 Kjøp av persontransport med tog, innenfor en samlet ramme for gamle og nye forpliktelser på 32 630 mill. kroner og med ramme for forpliktelser som forfaller hvert år på 3 400 mill. kroner. Denne fullmakten omfatter blant annet fremtidige forpliktelser knyttet til Trafikkpakke 4. Regjeringen har avlyst konkurransen om denne trafikkpakken. Dette reduserer isolert sett de samlede fremtidige forpliktelsene. Reforhandling av de inngåtte trafikkvatlene vil imidlertid øke forpliktelsene til kjøp av persontransport med tog for fremtidige budsjettår.

Dagens direktetildelte avtale med Vygruppen om deler av togtilbudet på Østlandet løper ut 2022. Som omtalt i Prop. 1 S (2021–2022) for Samferdselsdepartementet, vil det i 2022 bli inngått en direktetildelt avtale med Vygruppen som vil gjelde for 2023.

Den ettårige avtalen vil løpe frem til nye direktetildelte avtaler om togtilbudet på Østlandet planlegges å tre i kraft i desember 2023. Avtaler om direktekjøp av persontogtransport med tog på Østlandet planlegges som følge av dette inngått i 2023. Disse er dermed ikke omfattet av forslag til endret fullmakt til å pådra staten forpliktelser utover 2022. Dette innebærer at den samlede rammen for gamle og nye forpliktelsene reduseres til 12 900 mill. kroner. For å ta høyde for økte forpliktelser knyttet til reforhandling av trafikkvatler, økes rammen for samlede forpliktelser som forfaller hvert år til 5 200 mill. kroner:

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser for kjøp av persontransport med tog

Samferdselsdepartementet kan i 2022 forplikte staten for fremtidige budsjettår ut over gitt bevilgning inntil følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme for gamle og nye forpliktelser	Ramme for forpliktelser som forfaller hvert år
1352		Jernbanedirektoratet		
	70	Kjøp av persontransport med tog	12 900 mill. kroner	5 200 mill. kroner

Fullmakten delegeres til Jernbanedirektoratet.

Post 76 Tilskudd til kulturminner i jernbanesektoren

Bevilgningen på posten økes med 1,4 mill. kroner for å ta høyde for økte leieutgifter til Bane NOR for parkering av historisk togmateriell, mot tilsvarende reduksjon på kap. 1352, post 21 Spesielle driftsutgifter – utredninger. Forskriften til tilskuddsordningen vil endres slik at tilskuddet også kan dekke utgifter til parkering av historisk togmateriell.

Bruk av midler til investeringer til fornying og vedlikehold av jernbanenettet

I Prop. 115 S (2021–2022) er det tatt inn en presisering om at Bane NOR kan nytte bevilgningen til investeringer på jernbanen på 1352, post 73 til fornying og vedlikehold av jernbanenettet som bevilges over kap. 1352, post 71.

Gjennomføringen av investeringsporteføljen til jernbane kan i løpet av året endre seg sammenlignet med forutsetningene som lå til grunn for Prop. 1 S det enkelte år. Det har derfor vært praksis at bevilgningen til investeringer i jernbanen, nå på kap. 1352, post 73 Kjøp av infrastrukturtenester – investeringer, også kan nyttes til fornying og vedlikehold av jernbanenettet som bevilges over kap. 1352, post 71 Kjøp av infrastrukturtenester – drift og vedlikehold, når dette vurderes å gi best måloppnåelse. Det nye avtaleregimet mellom Samferdselsdepartementet, Jernbanedirektoratet og Bane NOR er ikke ment å redusere muligheten for å fortsette denne praksisen. Endrede forutsetninger i løpet av budsjettåret vil fortsatt kunne medføre endret fremdrift for prosjekter i porteføljen. Dette sammen med lavere prosjektkostnader enn avtalt fastpris, kan medføre at Bane NOR vil kunne nytte mer til fornying og vedlikehold av jernbanen enn lagt til grunn i statsbudsjettet de enkelte årene.

I samsvar med § 7 i Reglement for økonomistyring i staten stiller Samferdselsdepartementet bevilgningene på kap. 1330 og 1352 til disposisjon for Jernbanedirektoratet i 2022 og delegerer fullmakten som er omtalt ovenfor.

Det forutsettes at bevilgningene benyttes i tråd med føringene i Prop. 115 S (2021-2022) og Innst 450 S (2021-2022), departementets merknader i dette brevet, og i tråd med prinsippene som følger av Stortingets bevilgningsreglement. For øvrig vises det til kravene og føringer omtalt i tildelingsbrevet for 2022 til Jernbanedirektoratet.

Med hilsen

Cecilie Taule Fjordbakk (e.f.)
avdelingsdirektør

Arne Bjørdal Langan
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi
Riksrevisjonen